

Globalisering kan in algemene zin worden beschreven als het toenemende proces van economische, culturele, politieke en technologische integratie en interactie op wereldwijde schaal. Het betreft een ontwikkeling waarbij landen en regio's steeds meer met elkaar verbonden raken op verschillende niveaus. Hierdoor worden handel, communicatie, cultuur, politiek en technologie wereldwijd met elkaar vervlochten.

Hoewel het begrip 'globalisering' vooral sinds de jaren 1980 en 1990 in opkomst kwam, bestaan de processen waarnaar de term verwijst al veel langer. De Duits-Amerikaanse econoom Theodore Levitt (1925–2006) introduceerde het begrip in 1983 in de Harvard Business Review. Pas in de jaren negentig vond het concept bredere erkenning in de internationale literatuur. Levitt gebruikte de term aanvankelijk om veranderingen te beschrijven in sociaal gedrag en technologieën die bedrijven in staat stelden overal ter wereld dezelfde producten te verkopen. Daarom werd globalisering destijds ook wel geassocieerd met 'McDonaldisering'. Vandaag heeft het begrip een veel bredere betekenis gekregen en verwijst het naar het vrije verkeer van arbeid, goederen, kapitaal, informatie, producten en culturen. 'Vrij verkeer' betekent daarbij niet dat er geen belemmeringen bestaan, maar wel dat nationale grenzen steeds minder bepalend zijn.

Deze nieuwe mondiale ruimte heeft ertoe geleid dat volkeren en culturen steeds meer in dezelfde smeltkroes terechtkomen. Economische, culturele en politieke integratie nemen toe en landen raken steeds nauwer met elkaar verbonden.

De term globalisering werd in academische kring steeds populairder in de afgelopen dertig jaar en vond geleidelijk zijn weg naar het bredere publieke debat. Het einde van de Koude Oorlog en de opkomst van nieuwe informatie- en communicatietechnologieën, zoals het internet, hebben de mondiale verwevenheid aanzienlijk versneld.

Toch is globalisering een complex en veelzijdig verschijnsel dat betrekking heeft op uiteenlopende processen: economische integratie, culturele uitwisseling, politieke samenwerking en technologische ontwikkelingen. De discussie over de voor- en nadelen ervan blijft voortduren.

Om de moderne globalisering goed te begrijpen, moeten we onderscheid maken tussen de hedendaagse globalisering en vroegere vormen van mondiale interactie. In premoderne tijden breidden grote rijken zoals het Romeinse Rijk, het Arabisch-Islamitische Rijk en later het Ottomaanse Rijk zich uit over meerdere continenten, waarbij culturele en economische uitwisseling plaatsvond tussen uiteenlopende volkeren. De moderne globalisering begint echter met de geografische ontdekkingen van de 15e eeuw.

De ontdekkingen van eerst de Portugezen en Spanjaarden, en later de Nederlanders en Britten, openden als het ware het deksel van de doos van Pandora. Geen van deze naties kon voorzien welke wereldwijde gevolgen deze ontdekkingen zouden hebben. Wat zij wél wisten, waren hun eigen economische en strategische belangen.

De geografische ontdekkingen van de 15e en 16e eeuw leidden tot de ontdekking van nieuwe continenten en handelsroutes. Hoewel nieuwsgierigheid en avontuur aanvankelijk een rol speelden, werden al snel economische motieven doorslaggevend. De havens van de Middellandse Zee verloren aan betekenis, terwijl de Atlantische havens juist aan invloed wonnen. De nieuw ontdekte gebieden werden met geweld gekoloniseerd en de grondstoffen — vooral goud en zilver — stroomden Europa binnen.

Wanneer we globalisering vanaf dit punt laten beginnen, verwijst het naar handel met nieuwe werelden, het leren kennen van andere culturen, Europeanisering en het verwerven van koloniën. Sommige koloniën werden gesticht omwille van vestiging, andere omwille van handel.

De tweede fase van globalisering begint met verbeteringen in transport en communicatie in de 19e eeuw: de telegraaf, de uitbreiding van spoorwegen en de mogelijkheid om sneller en goedkoper lange afstanden af te leggen, niet alleen goederen maar ook mensen.

De derde fase betreft de 20e eeuw, waarin de wereld werd opgedeeld in twee machtsblokken. Het klassieke kolonialisme verdween, maar maakte plaats voor een nieuwe vorm: imperialisme. Met de val van het communisme na 1990 kreeg de amerikanisering wereldwijd meer invloed.